

רוונסבריק

(Ravensbrueck). מחנה ריכוז ליד רוונסבריק, יישוב קטן על הנהל האוול (Havel), ק"מ אחד מתחנת הרכבת פירסטנברג (Fuerstenberg), כ-90 ק"מ מצפון לברלין. ב-15 במאי 1939 נפתח שם מחנה ריכוז לנשים, וב-18 במאי הועברו אליו מליכטנבורג (Lichtenburg) 867 אסירות, ואיתן מפקד המחנה ס"ס האופטשטורמפירר מקס קגל. קגל החזיק בתפקיד עד קיץ 1942, ואחריו, עד מאי 1945, היה מפקד המחנה ס"ס האופטשטורמפירר פריץ זורן. מספור האסירות ברוונסבריק החל במספר 1,416, כמספר האסירות שעברו את מחנה ליכטנבורג.

מבנה המחנה היה כשל מחנות הריכוז האחרים, ולגברים שמילאו תפקידי שמירה וניהול צורפו כ-150 מפקחות ס"ס (SS Aufseherinnen). הנשים המפקחות היו מתנדבות לס"ס או נשים שהתגייסו לעבודה זאת כדי לזכות בתנאי עבודה ושכר טובים יותר מאותם שקיבלו בעבודה בבתי-חרושת. בשנים 1942-1943 היה ברוונסבריק בסיס אימונים למפקחות ס"ס, ו-3,500 הנשים שעברו בו נשלחו לשרת במחנות החוץ של רוונסבריק וכן במחנות ריכוז אחרים.

בסוף 1939 היו ברוונסבריק כ-2,000 אסירות, ובסוף 1942 – 10,800 נפשות. ב-1944 עברו את רוונסבריק עוד 70,000 אסירות, ורובן נשלח ל-34 מחנות חוץ של רוונסבריק. כמה ממחנות החוץ היו רחוקים, כגון, במחוז מקלנבורג (Mecklenburg), בבאואריה או בצ'כיה. רוב מחנות החוץ היו צמודים למפעלי התעשייה הצבאית, ואיזור תעשייה כזה נבנה גם ליד מחנה רוונסבריק. ב-1944 היו ברוונסבריק עצמו 26,700 אסירות, וכן כמה אלפי צעירות במחנה מעצר לקטינות (Jugendschutzlager). מאפריל 1941 הוקם ליד רוונסבריק מחנה ריכוז לגברים, שהיה מסונף רשמית למחנה זקסנהאוזן. עד סוף קיומו עברו בו כ-20,000 אסירים, כ-16% מהם יהודים. בראשית 1945 גויסו מבין האסירים הסובייטים לצבא אנדרי ולסוב, ומבין הגרמנים – לחטיבת הס"ס של אוסקר פאול דירלונגר. עד ראשית פברואר 1945 עברו את רוונסבריק 106,000 נשים, 25% מהן פולניות, 20% גרמניות, 19% רוסיות ואוקראיניות, 15% יהודיות, 7% צרפתיות, 5.5% צועניות, 8.5% אחרות.

מקיץ 1942 נערכו ברוונסבריק ניסויים רפואיים. פרופסור קרל גבהרט עשה ניסויים בסולפונמידים לריפוי פצעים מוגלתיים וכן בהשתלת עצמות. הניסויים נערכו על יותר מ-74 אסירות, רובן צעירות פולניות שנחשדו בהשתייכות למחתרת. מראשית 1945 ערך פרופסור קרל קלאוברג ניסויי עיקור ב-35 נשים, רובן צועניות. בראשית קיומו של המחנה נרצחו האסירות בירי בעורף. ב-1942 הועברו הנידונים למוות למוסדות האותנטיה (כגון ברבורג, Bernburg) או לאושוויץ, ואחרי-כן הונהגה ברוונסבריק שיטת רציחה בזריקות פנול. את הגופות הובילו למשרפה בפירסטנברג הסמוכה, אך משגדל מספר הנרצחים הופעלה

באפריל 1943 משרפה ליד מחנה הקטינות. בסוף ינואר או בראשית פברואר 1945 הופעל ליד המשרפה תא גזים, ועד סוף אפריל 1945 רצחו בו כ-2,200-2,300 נפשות. בסוף מרס 1945 ניתנה ההוראה לפנות את רוונסבריק, ו-24,500 האסירות והאסירים נשלחו לכיוון מקלנבורג. בראשית אפריל 1945 נמסרו 500 נשים לצלב האדום השוודי והדני, ו-2,500 אסירות גרמניות שוחררו כליל. בליל 29-30 באפריל 1945 שיחרר הצבא הסובייטי את רוונסבריק ומצא בו כ-3,500 אסירות חולות, וכן מטפלות מבין האסירות.